

**R. P. Christophori De Ortega È Societate Iesu, Quondam
Scolasticæ Theologiæ publici Professoris, ac ejusdem
Facultatis Præfecti ... Theologia Controversiarum
Dogmaticarum, & Scholasticarum, de Divina ...**

**Ortega, Cristóbal de
Lugduni, M.DC.LXXX.**

5. Vnica contra statutum dogma expeditur difficultas.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-94285](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-94285)

quod patitur: quibus demonstrationem secundam de
mutabilitate Dei, quoad naturam, & substantiam, si
à negatio ad positivum, quoad affectum, mutationem
patitur, patitur aperte tradit sicuti & Gregorius
recitat certamine primo, numero octavo. Fulgentius
immediate ad recitata illius verba: certamine primo, nu-
mero secundo ex 1. ad Monim, capite 12. sub init. hanc
sententiam suam rationem reddit. *Sicut enim omnis crea-
tura quæ sine initio esse non potuit, nec potest fieri: sic illa
simpliciter voluntas eius nunquam mutabilitati subiacet,
quia initium existendi non habet, quod autem semper sic
est, quod esse non capere, procul dubio sic est ut, id quod
est, non esse non possit: vera igitur immutabilitas, à gene-
vera vocatur æternitas, simili discursu eandem suam
sententiam probatur recitati certamine 1. numero 4.
lidoris verbis, illis: *Manens idem incommutabilis, &
æternus, quid cuique congruum esset tempore, ab ipsa ra-
tione æternitate in eius mansit dispositione consilij: & Eli-
latus recitatus numero 5. illis etiam verbis: cum non re-
linquatur, vel ad demutationem levis, vel ad profectum
causa, vel ad æternitatem æternitatis, consonat eadem ra-
tioni Augustinus recitatus numero tertio, ex 12. confess.
capite 1. init. à postremis illis verbis: quia talis volun-
tas (quæ modo hoc, modo illud velle) mutabilis est, &
omne mutabile æternum non est: Deus autem noster æternus
est: quibus immediate hac iterato adducit: item, quod
nihil dicitur in æternum interire: expectatio rerum ven-
turarum si certius, cum venerint: idemque certius
si memoria cum præterierint: omnis porro intentio, quæ
ita variatur mutabilis est, & omne mutabile æternum non
est: Deus autem noster æternus est. Hac colligitur, atque con-
stat: & manio Deum meum, Deum æternum, non aliqua
non voluntate condidisse creaturam, nec scientiam eius
transierit aliquid pati.**

5. His porro locis Patres non solum conclusioni præ-
fati auctoritatem, verum directam, & immediatam eius
demonstrationem dederunt, quam quinto loco pro im-
mutabilitate diuine voluntatis à positiva volitione in ad-
uersam volitionem, memorabimus certamine 2. fin. quia
immediate, & directè eius immutabilitatem à volitionis
negatione in volitionem ipsam, vel ab hac ad eius nega-
tionem probat: est inde immutabilitas eiusdem à posi-
tuo in positivum aduersum deducto discursu mediate
tandem demonstratur: est vero huiusmodi eis Patrum te-
stimonij contenta demonstratio: quidquid æternitate
Dei durat æternumque est, nec potest incipere, nec desin-
tere in tempore: atqui volitio libera efficax siue decre-
tum Dei de aliquo faciendi æternitate Dei durat, ætern-
umque est: ergo nec potest in tempore incipere nec desin-
tere: ac subinde nec voluntas Dei à negatione volitionis
libera, ad liberam volitionem in tempore mutari.
Maior est per se nota. Nam, quod æternitate Dei durat,
quæ omnia extrinsecam durationem possibilem, & imagi-
nariam ad redundantiam explet, ambit, & de superfluo
imponit circumdat, nihil anterioris durationis rei, immo
neque cogitatione, patitur, in qua negatio sui esse con-
cepti adhuc possit, nihilve vltioris ipsa durationis, in
qua sui non esse siue negatio succedat, cogiteturve suc-
cessura: quoniam si maior hæc statum ac per se & ex terminis
notum principium non sit, au Deus secundum substan-
tiam, naturam, & essentiam suam temporariè incipere,
& desinere queat poterit in controuersiam vocari: cum
non aliunde extra controuersiam sit non ita cum secun-
dum naturam, & essentiam, substantiamque suam in-
cipere desinere posse, quam, quia sua durat æternita-
te. Minor præter Patrum consensum probatur: quid-
quid diuinum in se ipso, nec solum per participatio-
nem, est æternitate ipsa, eademque Dei, æternumque
durat: ut patet in omnibus Dei prædicatis, atque attri-
butis diuinis: atqui libera Dei volitio diuinum quid
in se ipsa, nec solum per participationem est: ergo Dei
æternitate, æternumque durat: Nec patet effugium
ad constitutionem libertatis diuinorum decretorum, &
volitionum per connotata extrinsecæ effecta, vel eor-
um causalitates: quæ constitutio hac demonstratione
& Patrum ea vtenfium auctoritate validissime con-
fiscatur ut quæstione sexta, certamine primo vide-
bitur.

4. Hanc demonstrationem (quam præter Patres præ-
fati, de Origenis, de Deo Vno, Tomus 11.

ximè recitatos dederunt nobis Bernardus & Isidorus
recitati certamine primo, numero quarto vocibus im-
mortalitatis, diuinorum etiam affectuum) à Doctores
Recentioribus libertatem diuinorum actuum Deo pro-
fus intrinsecam asserentibus & discursus propinquitate
porius, quam Patrum sectione, & auctoritate deprom-
ptam Ariaga noster admittit citata d. 24. sectione se-
cunda sub sectione 2. num. 14. 5. *Dico ergo eam*: sed eius
firmitatem satis indicio suo difficilibus argumentis, meo
tamen leuibus argutis mouet iudicio: immo eis tan-
dem mouetur, ab eaque dimouetur, ut sub sectione 3.
probabiliorem hanc à se adduci rationem perpetuitatis
affectus diuini sub sectionis titulo proficitur: quia sci-
licet Deo pura omisso negari debet, seu contradictionis
pura immediata libertas, ergo debet ipsi concedi vnus
ex actibus positivis diuersis, seu aduersis volitionis, verbi
gratia, creandi mundum, vel nolitionis creandi illum:
ergo Deus necessario ab æterno debuit habere alteru-
trum, & omne exercitium suæ libertatis contrarietatis:
sed, quam debiliori principio de impossibilitate puræ
omissionis, & libertatis immediatæ, atque puræ con-
tradictionis in Deo hæc ratio innuitur nemo non videat:
facileque constat ex opposita conclusione à nobis statuta
quæstione 4. certamine 2. & 3. Satis igitur erit demon-
strationi Doctorum Recentiorum ex volitionis æternita-
te petita, & notissima firmiter adhaerere. Maxime,
cum ea à Patribus expressa, ut vidimus fuerit: immo &
Ariaga ipse, eo principio admissio, eam appellare de-
bet, ut sua ratio pro volitionis æternitate concludat.
Ni enim valeat: durat æternitate diuina: Ergo tempore
incipere, aut desinere nequit: non erit, unde Deum,
ac subinde eius voluntatem, & volitionem non possint
tempore deficere, ac tempore inchoari.

5. Vnde leuitas argutiarum, quibus eius firmitas
ab Ariaga callo studio, & labore tentatur, facile
deprehenditur: cum æque impossibilitatem incipiendi,
ac finiendi in tempore essentia, & naturæ diuinæ ra-
tione æternitatis suæ impugnent: sed nihil sane præ-
stant vnoque verbo euasunt. Procedunt siquidem
omnes, si aliquid præstant, contra durationem rerum
durantium non identicè per Dei æternitatem, ut di-
uina omnia durant, sed per vnionem ipsam: quo pa-
tuo diuina non durant: immo nec creatum aliquid du-
rare per Dei æternitatem posset, est ipsi vniretur: ne in
vbiquifinum, omnipotentiam, omniscientiam, &c. hu-
manitatis Christi perperam abeamus. Diuina siquidem
vnione, (ut sic dicam) identitatis egent, ut diuina
prædicata, ut suos effectus formales communicent,
quam cum creatura aliqua habere non possint: est ei
possint physicè vniri, ut firmiter statuebam controuersia
de incarnatione quod adeo de se notum est, ut vbiqui-
stæ, (est rudiores Philosophi, & Theologi) ut huma-
nitatis à Deo vnita vbiquitatem, immensitatem, omni-
potentiam vnionis physicæ titulo à se initio asseras de-
fenderent, tandem eius cum Deo identitatem ob hoc
principium admittere fuerint coacti, atque ab vbiqui-
fimo suo in Euthychisimum sunt prolapsi: ut videre est
in Valentia & Bellamino contra ipsos agentibus.
Denique supponit durationem à re durante non mo-
daliter solum, sed etiam realiter, ut rem à re distin-
gui, atque vniri subiecto formam aliquam totam
immo, & entitativè indiuifibilem, quin totum for-
male suum effectum communicet, contendit: quæ
omnia à Philosophia sana abhorre nemo non videt.

CERTAMEN V.

Vnica contra statutum dogma expe-
ditur difficultas.

1. Super est tamen expedienda contra vtramque
voluntatis Dei in suis affectibus immutabi-
litate difficultas pluribus prolata, & molesta,
quam breui, & vni de satis reuigimus quæstionis
præfatione.

praefatione, & multis expendit Herize noster d. 20. capite secundo, altimans constituentes decretorum Dei libertatem per intrinsecum profus Deo, nullatenus ab ea expediendos. Alitimo tamen neque ipsum, neque aliquem ex constituentibus eorum libertatem per creatas, vel actiones, vel effectus aternitatem, & indefectibilitatem dogmaticam decretorum Dei liberorum posse vllatenus tueri, vt q. 6. certamine primo ostendam: quare in id absurdi plane incurrunt, in quod aduersarios irritos, vt videbimus, conantur inducere. Est autem difficultas explicatus posita: actus Dei liber aternitate Dei liber est: ergo, & vt correspondet aternitas qua ille durat omnibus, & singulis partibus, & instantibus durationis creatae, vel creandae est actus liber: ergo ita, vt nostro hodierno dici correspondet, & coexistit aternitas, absolute possit non esse: hoc autem fieri nequit, quin actus ille qui aternitate Dei, vt tempori, immo extrinsecus, vel possibili vel imaginariae aternitati coexistente praeficit, deficiat in ea, vt hodierno tempore coexistente, possit: quod ipsum est Dei voluntatem, quoad suos actus liberos esse absolute mutabilem, ac defectibilem, contra assertam hactenus dogmaticae Catholicae veritatem. Sin autem, vt hoc effugas, asseras, in aternitate Dei hodierno tempore coexistente actum liberum Dei necessarium omnino absolute esse: ne antecederet quidem, à diuina voluntate euitabilem: ergo actus ille tota Dei aternitate, qua durat, extrinsecus siue possibilis, siue imaginariae aternitati coexistit, nec durat, nec duratur liber, nec deinceps durabit: immo cum in aternitate intrinsecus, qua durat, vel extrinsecus cui actus ille per intrinsecam coexistit, primum instans seu durationis principium non sit, antequam actus ille non praeficeret, si ex praefessione anteriori coexistente necessarius absolute necessitate etiam antecedente, nec solum consequente, & ex suppositione quam vocamus, actus ille est, nusquam in aternitate est antea, vel successura deinceps aternitate liber actus ille erit: cum nusquam sit, nec in eius intrinsecas duratione aternitatis diuinae intrinsecus, neque in extrinsecas, cui coexistit, prima duratio, aut instans, quo primum caperit, cuius primo coexistit: in quo solum eius libertas possit, iuxta hanc doctrinam absolute saluari.

2. Haec omnium difficultatum (quas prolixius quasi à se primum adiuuentis impugnationibus, solutionibus, ac replicis Herize, & Recentiores actuum Dei libertatem contra illam intrinsecam ipsi constituentes solumque deinde expendunt) summa: sunt autem eae omnes praecis Theologis notissima, vt videre est in nostro Ruiz d. 12. sect. 5. & eorum iam subiiciendis solutionibus primae difficultati responderunt olim Magister, Albertus, Alex. Armac. Bohaenatura, Scotus Durand. Richard. Okam. Gabriel, Gregor. Adam. Marfil. Maior, Ferrara Capreol. VValdent. Bellarm. Driedo Albertus Pighius, Vega Corduba Valent. Bañez, & aliquando Sanctus Thomas apud Ruiz numero secundo ex libertate actus diuini absoluta, prout hodierno tempore coexistente, male inferri eius immutabilitatem: quia prout hodie coexistit, potestque pro priori naturae non coexistere eadem antecedenti potestate efficere nunc potest Dei voluntas, vt actus ille absolute heri, totaque anteriori duratione, eiusque singulis, & omnibus partibus extrinsecus aternitatis possibilis, seu imaginariae non coexistit fieri: & quod non coexistit futurorum contingentium antea aternitate praeficientia: cum è Dei, cui omnia extrinsecus contingentia sunt, tum nobis etiam contingentium, è nostra libertate: quam doctrinam ita explicat Syluester in consistorio quaestione 14. articulo 19. & quaestione 22. articulo 5. vt Dei voluntas vsque ad hoc instans, in quo creatura de facto producitur, indifferens maneat, & inde terminata, tuncque primum determinetur: quod merito periculosum censet Ruiz numero primo: quia, vt actus liberi Dei immutabilitatem tueatur ipsi auferat contra Patres, & dogma Catholicum aternitatem. Nescio autem quo iure idem Ruiz censet numero quarto, Dionysium Cisterciensem, Holcot, Aliaco, & Michaëlem à Bononia à se recitatos d. 31. de scient. sectione secunda post medium, magis quam primos à probabilitate recedere: quod dixerint nunc absolute fieri à Deo posse, vt reue-

latio facta de futuris non fuerit: cum id primorum doctrinae necessario consequens sit.

3. Ruiz qui valde ab hac solutione, adeo communis, abhorret, ait numero octauo cum Sancto Thoma, Caietano, Ferrara, Capreolo Palacio, Soario Albertino, Leselma Zumele & aliis in simili de scientia seu praeficientia futurorum à se citatis d. 31. de scient. sectione quarta volitionem, decretumque quodvis Dei, etiam de postea faciendis, quantumvis in se liberum, in quouis temporis creati instanti simpliciter esse necessarium, quia iam tota aternitate Dei praeficit: quae, licet extrinsecus aternitatis (quae non fuit) non coexistit, non tamen defectu suae ante omne tempus durationis indiuisibilis, ac totius simul omnem extrinsecam possibilem, & imaginariam diuisibilem, ante etiam, & post ambientis: sed extrinsecus coexistit defectu: quare in ordine ad tempus, & durationem extrinsecam diuisibilem duratio aternitatis, qua Deus, eiusque volitio, & diuina cetera actu semper, & de praesenti sunt, erant quidem & fuerunt, erantque vt dicitur Ioann. 1. in principio erat verbum, & Ecclesiast. 1. Omnis sapientia à Domino Deo est, & cum eo fuit semper, & est ante omnia: cum ergo quodvis tempus aternitatis, qua, & ex qua volitio Dei durat, antecedit, est non illo finitum, verificatur ante tempus quodvis volitio Dei est: quare, & eius praeteritio quoad anterioritatem durationis, quam respectu eius dicit, est non quoad eius pro illo delationem: anteriori vero eius volitionis existentia supposita: nequit potentia vlla absoluta esse qua, vt non fuerit, fiat: ideo enim per se fere notum est ad praetertitum nullam dari potentiam, vt docent Aristoteles 1. Perihem. capite 7. & 8. & Anselm. de concord. praedict. cum libertate, capite primo, columna secunda post medium dicens: *In re praeterita est quoddam, quod non est in re praesente, vel futura: Nunquam enim fieri potest, ut res, quae praeterita est, fiat non praeterita: sicut res quoddam, quae praesens est, potest fieri non praesens: & alia res, quae non necessitate futura est, potest fieri, et non sit futura: unde concluditur quouis tempore creato volitionem liberam Dei omnino extra statum libertatis esse, & intra statum necessitatis: nec fieri à Deo posse, ne fuerit: id quod multis ex opposito deductis ab illa ex incertitudine reuelationum, ac subinde fidei, & fidei nostrae, ac Beatorum de sui status perpetuitate, & alia confirmat: si Deus nunc facere absolute potest, ne eas decreta, quae ex aternitate fuerunt non fuerint, vt prima aiebat solutio: sed incidit solutio hac in impugnationes factas n. 1. hinc, eaque difficillimas.*

4. Censeo ergo primam solutionem vltiorem, nec ab ea adeo abscessuram Ruiz nostrum, si tota fuisset luce donata: immo inuenturum doctrinam verae parti (quam solum intuitus est, dum eam exhorruit) recte coherere. Pro eius igitur illustriori explicatione obserua indifferenter voluntatis diuinae potestatem, eiusque exercitium, neque esse neque haberi à Deo in aliqua extrinsecas duratione: sicut, nec libertas creata eiusque exercitium in extrinsecas alterius duratione, aut aternitate Dei est, & habetur: est sub extrinsecas alterius excedentis durationis (propterea v. g. exaltant aternitatis Dei) continetur, atque equali alteri adaequate respondeat: solum ergo duratio, in qua Dei libertas, eiusque in suis liberis actibus exercitium est à Deo habetur, est eius aternitas: quo fuit quouis extrinsecas omnes durationes, & imaginarias de se explere, & de superfluo sui ambire apta actu & sufficienti fit, solaque illarum positione egat, vt de facto & exercite expleat eiusque coexistat, vel potius ipse durationes sua existentia propria egeat, quam à se non habent, vt aternitatis diuinae à se necessario actu & exercite existentia coexistant: ac proinde tempore, quod de facto praecessit, adestque, & succedet aternitas Dei pro cuiusque memoria coexistat, eo tamen eius libertas in actu primo & secundo neque est, vt dixi neque exercetur: sed sola sua aternitate intrinsecas Dei, ob cuius, & diuinorum omnium, quae illa intrinsecas durant, coexistentiam cum tempore, cuiusque partibus, pro mensura cuiusque propria, quae necessaria intrinsecas Deo sunt, in quavis earum mensura, vt necessaria, quae libera vt libera (quemadmodum sunt, vt necessaria, quae libera vt libera) reuera sunt, & coexistunt: atque ita à nobis esse pro nostris durationibus verbis idiomatis creati

ti tempus solum significatibus enunciantur. Non, quia ex tempore nostro, quo nec sunt, neque eliciuntur, diuina libertatem habent vel necessitatem ut dixi; sed quia ex correspondentia æternitatis diuinæ, qua durat, suntque, & habentur, & coexistencia temporis nostro, quod diuina ei coexistencia in Deo; eiusque æternitate habent potestatem nobis in tempore vere enunciarum, à quo tamen illud nequaquam habent.

¶ Hinc tota euangelicæ proposita difficultas num. 1. veritas solutionis primæ clarescit: & quid in secunda nostri Ruiz solutione veri sit quin in postremas difficultates contra ipsam incurrit dignoscitur. Primo enim: si de libertate, vel necessitate voluntatis, & volitionis diuinæ, ut in tempore nostro à Deo habetur, & exercetur sermo sit, erunt propositiones de subiecto non supponere: siquidem à Deo, cuiusque prædictis in tempore nostro, nec libertas, nec necessitas habentur aut exercetur; sed in sua intrinseca æternitate: si vero dicatur, aut rogetur quid nam hoc tempore nostro de diuinæ volitionis libertate, aut necessitate dici debeat, ex eo quod in Dei æternitate, qua sola, & est, & exercetur, temporis coexistat? inde respondendum: cum eadem quippe, vel libertate, vel necessitate, quam in se habet, & intrinseca æternitate sua durat, tempore nostro coexistit, ac respondet: cum autem æternitas tota simul, & indiuisibilis duratio sit, quidquid semel in ea habet tota illa habet, ac simul, semelque necessario habendum ei datur: cum primum illa à Deo, & concipitur, & habetur: siquidem ita tunc concipitur tota æternitate in qua, & ad quam concipitur (ut sic loquar) futura, & duratura volitio: igitur implicat aliquid intrinsece per ipsam, & in ipsa durans aliquo modo durare, quin eodem modo tota illa semper, & in quavis eius coexistencia & correspondentia temporis, & durationi extrinsece duret: quare, sicut ante omne tempus primo (ut sic loquar) concepta à Deo in sua æternitate volitio fuit, ex indifferenti voluntatis suæ potestate, atque adeo libere, eodem etiam modo libere, ex indifferenti eadem voluntatis diuinæ potestate, cuiusque extrinsece durationi respondet, tota æternitate sua procedens perseverat: ac pro priori naturæ non concipi à Deo absolute potens, impositum non concipi ex suppositione quod semel concepta in actu secundo à Deo fuerit.

¶ Ex quo patet: pro quouis tempore nostro, verum ex suppositione esse ita in actu secundo liberam volitionem, & necessariam, ex suppositione quod sit, ut absolute, & in actu primo, & pro tunc, & pro priori, & priori extrinseca duratione potuerit non esse in suæ æternitatis durationis, in qua nulla est nec partium antecessio, nec successio: quare neque ad deliberationem indifferentis potestatis discretio atque determinationis discretio: vnde eadem, & indefinita diuinæ potestatis indifferentia, eademque libera determinatio nunc est, quæ huius, & ex æternitate fuit, & successura æternitate erit: ac subinde, sicut, cum primo (si primum in æternitate licet cogitare) ante omne tempus liberè concepta à Deo volitio est, absolute non concipi potuit, fierique, ut nunc non foret, ita etiam, ut neque ante omne tempus fuerit, fieri à Deo absolute potest: quia eadem indiuisibilis potestatis indifferentia, eademque indiuisibili duratione, qua exercetur, & tunc, & nunc, & æternum semper de præfenti ponitur, ac idiomate & verbis nostris temporis concurrentibus, posita ab æterno fuit: atque in æternum ponitur: quare, sicut in rebus, quæ contingunt, & libere à nobis de præfenti ponuntur in hoc tempore, in quo libertatem nostram habemus, & exercemus, verum est ita à nobis poni, ut absolute non poni possint: & absolute absoluta, necessitate poni, etsi ex suppositione, quod postea sint, necessario necessitate secundum quid, & ex suppositione & consequenti sint; ita, ut non possint non esse: ita in appositione liberæ volitionis diuinæ in sua æternitate, qua tota simul, ac semper præfens duratio est (quantumvis tempora extrinseca, quibus coexistit, varientur, prætereantque, & sit de futuro succedant) & in qua, tanquam in præfenti instanti indiuisibili, & proprio suæ existentia, & exercitii diuinæ voluntatis indifferens potestas per libertatem volitionis elicientiam exercetur: quamdiu æternitas

Christoph. de Ortega, de Deo Pno. Tomas II.

esse intelligitur, & cuius extrinsece durationi, respondeat absoluta libertas concipiendi illam volitionem concipi, atque asseri debet, solaque necessitas secundum quid, & ex suppositione quod concepta sit, & consequens illius indifferentia vltimæ & determinationem in actu secundo per eius volitionis elicientiam.

7. Inde tamen disparent nostri Ruiz fundamenta: Neque enim admittit hæc doctrina dari in Dei voluntate ad præteritum potentia qua tale: nam respectu æternitatis Dei huius indifferentis potestatis voluntatis diuinæ, atque exercitii liberi Dei, in volitionis suæ liberæ, quæ in illa solum æternitate, & est, & exercetur, nec futurum, nec præteritum est, sed solum illud nunc diuinæ æternitatis semper in se indiuisibiliter præfens: quare ex indifferenti potestate necessario concedenda cuius agentis libero pro duratione tota actuali, in qua de præfenti, atque hic, & nunc suæ durationis liberæ operatur, inferitur dandam liberè volenti Deo esse potestatem indifferentem pro toto suo nunc, & semper actuali præfenti æternitatis suæ, in qua solum libera vult ac volitione libera voluntatis suæ liberam potestatem exercet: in eo verò nunc æternitatis præteritum nunquam est; neque quoad anteriorem volitionis illius durationem, sed solum præfens; etsi respectu durationis extrinsece, & temporis nostri (cui toti coexistit æternitas) & quo loquimur, ac verbis nostris concernimus, & significamus, præcessisse, & vltius processuram diuinam volitionem dicamus, ac proinde de illa tanquam de præterito anteriori ad tempus nostrum loquamur, ast id, nec suum illud nunc semper, & inuariabiliter præfens æternitatis in qua sola tota & liberè est, & à Dei voluntate indifferenti progreditur, nec variat nec præteritum facit re ipsa, nec futurum: quare nec quod eius voluntatis indifferentis æternæ ad volitionis in actu primo in ea sola, & tota æternitate elicientiam, eiusve omissionem, ad præteritum, qua tale, siue ut non fuerit quod fuisse supponitur ad præcessisse chimærica potestas sit: est quippe solum potestas impediendi ne in Deo de præfenti sit, pro priori naturæ, antequam de præfenti (quo solummodo in Deo esse potest) esset, vel potius sit de præfenti: ac proinde ne respectu temporis nostri, & nostro concipiendi modo fuerit.

8. Deceptus igitur nostro concipiendi & significandi more, & modo quo nos in tempore nostro successiuo natura sua operamur tantopere à communi illa sapientissimorum antiquorum, & Recentiorum solutione abhorruit Ruiz: cum enim nos, nostraque omnis potestas in tempore, & finis, & operemur, tanquam in propria, & existentia, & operationis nostræ duratione libertatis nostræ, exercitium dici habitum verè nunc præteritum est, & extitit antequam, neque ab existentia liberæ nostræ potestatis hodierna eius exercitii appositio hesternæ potestatis provenire, sicuti neque ex hesternæ existentia liberæ nostræ potestatis exercitii eius hodierna appositio potest procedere, cum causa omnis physica, nec solum intentionalis, ut operetur actu, & de præfenti, actu, & de præfenti debeat existere, nec satis sit præexistisse solum ad operationis tempus, adhuc immediatè, vel ipsi immediatè succedere, vnde simul duratione causa physica eiusque effectus necessario actu existere, seu coexistere debent; inde transacto tempore, quo primo causæ effectus est, etsi causa, & effectus perseverent, altera conservando, alter vero ab eadem conservatus; tamen neque, ut antequam primo productus, à causa propter posterius tempore existente, & conservante illum, pendere vltatenus potest: quare neque ab ea fieri potest, ut primo fuerit, vel non fuerit: quo sensu causæ, ut nunc existentis ad id, quod anteriori tempore fuit, nulla datur potestas adhuc in actu primo, & pro priori naturæ ad eius effectus anteriorem positionem, sicut ad illum nunc cum causa est, & potest absolute operari de præfenti apponendum; vel de futuro, cum causa tunc etiam erit absoluta potestas in causa illius apponendi (vel etiam non apponendi, si causa libera sit) de præfenti ad sit, cum adest, & de futuro, si tunc adfuerit, reperiatur.

9. In ratione insuper præteritionis anteriori tempore effectus (etiam qui ea duratione non finitur) supponitur ipse effectus tunc in se existens, & extra causas suas; alioqui nullo sensu præteritus seu anterior duratione effectus ille esset, dicere posset, & inde etiam præcisè, etsi in causa nunc existente potestas agendi ex hoc instanti ad antèrius instans (quæ repugnat) daretur, repugnaret potestas faciendi, quod effectus in ea duratione qua præcessit, non præcederet, aut fuisset, esset enim potestas ad coniungendum cum effectus existentia in duratione anteriori, quam eius dicit præteritio, & antecessio, negationem existentia ipsius effectus in duratione eadem: ad quod nulla potentia, nisi chimærica esse potest: ac proinde adhuc dum de præsentis causa libera est, potens nunc liberè alterutrum extremum operari, ex suppositione quod actum operata nunc sit, nequit ipsum nunc etiam omittere: quia eius potestas, etsi ad utrumque diffinitum siue alterutrum pro libito apponendum sit, non tamen ad utrumque coniunctum, & simul. Ex quibus patet in iis solum causis, operationibus, & effectibus, quæ tempore, & successiva & diuisibili duratione propria, & sunt, & operantur rationem præteriti, siue perfectè siue imperfectè talis dari posse: & ratio duplex impotentia ad hoc, vt quod aliquomodo, siue perfectè, siue imperfectè semel fuit præteritum, præteritum non fuerit: atque item ratio discriminis potentia absolutæ, quam Aristoteles, & Anselmus causæ liberæ ad affectus suos de præteriti, aut futuro liberè edendos concedunt, & ad præteritos negant. Ac demum inde constat in volitione liberæ voluntatis diuinæ, quæ æternitate indiuisibili, totaque simul, tanquam duratione propria, & intrinseca est, durat, atque operatur, nullatenus rationem præteriti reperi, etsi extrinseca successiva duratione, & tempore nostro, qua neque est, nec durat, nec affectus operatur suos tanquam de præteritis & futuris de eis loquamur. Hinc tempore, siue quo, nec de æternis, possumus loqui, vt iudicare, asserere debemus dari in voluntate Dei in actu primo considerata absolutam habendi, & non habendi volitionem, quam de facto habet, vel etiam oppositam, quin ad præteritum detur in Deo potestas, seu ad faciendum, vt id, quod fuerat, non fuerit, vt nostris vocibus decepti, Ruiz noster in Doctoribus primæ solutionis exhorruit, minusque prudenter, & caute admiserunt Gilbertus Porretanus in lib. 1. Boët. de Trinit. quem sequitur Aristodorus. summ. cap. 11. quæst. 6. Alex. 1. part. quæst. 2. i. m. 5. art. 4. Doctores Angli relati, & propugnati à Greg. in 1. d. 42. c. 1. art. 2. Corduba q. 55. questionar. dub. ult. in hac quæst. & simili de præscient. futurorum potentiam in Deo dari posse ad præteritum, vt præteritum non fuerit, quod ex dictis num. 8. & 9. improbabile, atque euidenter, (vt semel in re scholastica sic loquar, falsum esse compertum est: cum autem omnes nostri Ruiz impugnationes emittantur deceptione, quod ex libertate intrinseca voluntatis diuinæ in actu primo pro nostro tempore ad habendam, vel non habendam volitionem liberam inferatur dari in Deo potentiam ad præteritum, siue, vt re ipsa non fuerit in Deo, quod fuisse in se suppositum est, ex dictis euanescent: illaque absurda de diuinæ reuelationis, ac fidei in certitudine, speique nostræ ac Beatorum rationabili hæsitacione. Hæc quippe omnia decretum liberum, cum rei promissa, tum reuelationis in actu secundo ex indifferenti voluntatis diuinæ ad illa concipienda, vel omittenda, & in se posita supponunt: è quorum suppositione, & positione in se, etsi libera, implicat tota æternitate non esse, & necessario necessitate consequenti sunt, quin vt non sint, quæ iam esse supponuntur, & de facto sunt, vlla in Deo vera potestas dari queat: quare & in reuelatis certitudo, atque in promissis tota firmitas in hac nostra doctrina ex parte obiecti consistit.

QVÆSTIO VI.

Libertatis liberarum volitionum Dei formalis constitutio expenditur.

1. **S** T morem Theologorum consuetudini geramus, statim de libertatis huius constitutino difficultatem explicare penitus, ac plene definire minime sperantes, hanc quæstionem ingredimur. Neque enim tenuitas nostra sapientissimos viros in ea, vel animo collapsos, vel hallucinantes, vel lapsos videns, melius aliquid de se, nisi per summam velaniam, aut stultitiam sperare valeret: id vnum hac in re præstare potest, quid in ea dicendum non sit, aliorum vel periculo vel exemplo edoctos ostendere: non autem quid in ea sit explicare: ergo in libertate volitionum liberarum Dei constituenda generales duas opinandi classes scholasticæ hæcenus fecerunt: etsi earum vna quæque variis modis, seu angustioribus classibus Doctorum intra alteram illarum hæc, vel illa via docentium diuidatur: Classis prima eam libertatem creato aliquo extrinseco complet, ac constituit; ne Deum mutabilem intrinsecè, ac secundum intrinsecum aliter, atque aliter se habendi capaxem, talis quo ea libere veller, quæ non vult, vel contra, nollet, quæ vult, vel neutrum è libertate contradictionis velle, sed vtriusque volitionem pure omitteret. Secunda classis intrinsecè Dei volitionum libertatem omnino constanter defendit: vtramque eo ordine cum hæctenus sub vnaquaque adiuuentis modis examinandam, proponemus.

2. Alterutra classe tamen (vt dixi) plures generalem suam conclusionem defendendi modi apud Doctores fuisse, successoribus ad anteriorum modos subiectos contra eos difficultates aliquid addentibus, vel alios cogitantibus: idcirco pro vnaquaque earum classe exogitatos modos omnes referre primum statui, vt explicitius, in quo sub ea modi hæctenus exogitati conueniant, quoque diffideant proposito, cum vniuersum, tum singulorum de classe tota iudicium vilius, ac dilucidius fieri possit: & primo loco de classe constitutivæ libertatem volitionum diuinarum per extrinsecum: quia ea mihi longe à vero abire visa semper fuit. Monitos autem doctores velim Ruiz, Arriagam, & alios difficultatem hanc cum alia de libertate præscientiæ absolute, & mutabilis confundere; immò in earum libertate designanda potant esse maiorem; cum tamen in hac nihil difficultatis esse possit, semel volitionis Dei libertate, (à qua mediatè solum, & purè extrinsecè atque ab obiecti libertate voluntate Dei possibili libertate denominatione libera Dei scientia est) sit, siue per extrinsecum Deo connotatam, prorsus intrinsecè, iuxta secundam hæc in re opinantium classem, constituta; quod monui, ne hæc ab vtriusque libertate, quasi diuersa, argumenta confundantur.

CERTAMEN I.

Extrinssecus libertatem volitionis diuinæ constituentium numerus, & communiores modi.

1. **C** Oncors horum Doctorum sententia est: libertatem diuinæ volitionis per intrinsecum Deo connotatam & adæquate constitui minime posse; ne aliquid Deo intrinsecum absolute asseratur defectibile: vt esset in ea sententia volitio creandi mundum ac singula quibus constat, quæ ita sane in Deo est, vt poterit absolute non esse: quod si secundum libertatem & contingentiam essendi, ac non essendi, à qua formaliter libera est libertas